

En arbetstagare har varit anställd hos ett bolag som registrerats i England enligt engelsk rätt och har utfört sitt arbete i Sverige. Sedan arbetstagaren väckt talan och yrkat bl.a. skadestånd enligt anställningsskyddslagen har bolaget avregistrerats enligt en bestämmelse i den engelska aktiebolagslagen om s.k. voluntary striking off. Arbetsdomstolen har funnit att frågan om bolaget efter avregistreringen kan svara i domstol ska bedömas enligt engelsk rätt samt att engelsk rätt innebär att ett bolag som avregistrerats genom voluntary striking off inte kan svara i domstol, men att den som anser sig ha ett krav mot det avregistrerade bolaget hos domstol kan ansöka om att bolaget åter ska registreras och att bolaget – sedan det åter registrerats – kan svara i domstol. Arbetsdomstolen har därför ansett att arbetstagaren, innan frågan om avvisning prövas, bör beredas tillfälle att uppge om han önskar begära att bolaget åter ska registreras och i så fall få möjlighet att göra det.

ARBETSDOMSTOLENBESLUT
2020-06-17
StockholmBeslut nr 35/20
Mål nr B 18/20**KLAGANDE**

M.P.

Ombud: förbundsjuristen Annett Olofsson, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 Stockholm**MOTPART**Bygg & Hantverk Limited, 8317537, Carpenter Court 1 Maple Road, SK7 2
DH Bramhall, Stockport, Cheshire, United Kingdom

Ombud: jur.kand. Rainer Jussila-Långström, Gruvbacken 10, 241 75 Stehag

SAKEN

avvisning av talan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Ystads tingsrätts beslut den 18 februari 2020 i mål nr T 2306-18

Tingsrättens beslut, se bilaga.

Frågan i Arbetsdomstolen

Frågan i Arbetsdomstolen är om en talan mot ett bolag som registrerats i England enligt engelsk rätt och avregistrerats enligt en bestämmelse i den engelska aktiebolagslagen, ska avvisas.

Bakgrund

Bygg & Hantverk Limited (bolaget) var registrerat enligt engelsk rätt och hade sitt säte i England. Bolaget bildades 2012. O.J., som är bosatt i Sverige, ägde samtliga aktier i bolaget och var dess ställföreträdare (director).

M.P. tillsvidareanställdes hos bolaget i juni 2017 och utförde arbete för bolagets räkning i Sverige. Bolaget sade upp honom på grund av personliga skäl i december samma år.

M.P. ansökte den 24 augusti 2018 om stämning mot bolaget. Efter justering av talan har han yrkat att bolaget ska förpliktas att betala lön samt allmänt och ekonomiskt skadestånd till honom. Som grund för skadeståndsyrkandena har han huvudsakligen angett att han sagts upp utan att det funnits saklig grund för uppsägning.

Bolaget bestred talan och angav att det hade funnits saklig grund för uppsägning samt att bolaget var nedlagt.

I juni 2019 – efter skriftväxling och att muntlig förberedelse hållits – yrkade bolaget att talan skulle avvisas eftersom bolaget hade upplösts och därför saknade rättskapacitet.

Av en handling från the Companies House framgår att bolaget hade upplösts (was dissolved) den 30 oktober 2018.

Tingsrätten beslutade att avvisa M.P:s talan.

Yrkanden m.m.

M.P. har yrkat att Arbetsdomstolen, med upphävande av tingsrättens beslut, ska avslå avvisningsyrkandet och återförvisa målet till tingsrätten för handläggning samt befria honom från skyldigheten att betala bolagets rättegångskostnader vid tingsrätten.

Bolaget har bestritt ändring.

M.P. har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Parterna har till utveckling av sin talan anfört i huvudsak detsamma som vid tingsrätten.

Arbetsdomstolen har, enligt 35 kap. 2 § andra stycket rättegångsbalken, berett parterna tillfälle att yttra sig och inkomma med bevisning om innehållet i engelsk rätt.

Skäl

Svensk domstols behörighet att pröva tvisten

Svensk domstols behörighet på privaträttens område regleras i främst den s.k. Bryssel I-förordningen, se förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Förordningen är bindande för EU:s medlemsstater, inklusive Förenade kungariket (jfr ingressen stycke 40).

M.P:s yrkanden om lön och skadestånd avser ett civilrättsligt anspråk grundat på ett anställningsavtal. Tvisten är därmed en sådan tvist på privaträttens område som faller inom Bryssel I-förordningens tillämpningsområde (se artikel 1).

Huvudregeln är att talan mot den som har hemvist i en medlemsstat ska väckas vid domstol i den medlemsstaten (se artikel 4.1). Ett bolag eller en annan juridisk person anses ha hemvist i orten för dess stadgeenliga säte, huvudkontor eller huvudsakliga verksamhet. Med stadgeenligt säte avses i

Förenade kungariket ”registered office” om sådant finns (se artikel 63). Bolaget var registrerat i Förenade kungariket.

Talan får dock i vissa fall väckas vid domstol i en annan medlemsstat än där svaranden har sitt hemvist. Talan mot en arbetsgivare får t.ex. väckas vid domstolen för den ort där eller varifrån arbetstagaren utför eller senast utförde sitt arbete (se artikel 21.1 b).

Twisten avser ett anställningsavtal och M.P. utförde vanligtvis sitt arbete i Sverige. Svensk domstol är därför behörig att pröva tvisten.

Lagval

Frågor om tillämplig lag (lagval) på avtalsförpliktelser regleras främst i den s.k. Rom I-förordningen, se förordningen (EG) nr 593/2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I).

M.P:s anspråk på lön och skadestånd avser en avtalsförpliktelse grundad på ett anställningsavtal. Det är alltså fråga om en avtalsförpliktelse på privaträttens område (se artikel 1.1). Det har inte framkommit att parterna avtalat om lagval (se artikel. 8.1 och 3). Eftersom arbetet vanligtvis utfördes i Sverige ska anställningsavtalet vara underkastat svensk rätt (se artikel 8.2).

Svensk rätt utgör alltså avtalsstatut enligt Rom I-förordningen, dvs. det lands lag som avtalet ska vara underkastat. Avtalsstatutet omfattar emellertid inte alla rättsliga frågor som kan uppkomma vid prövning av ett civilrättsligt anspråk. Rom I-förordningen är t.ex. inte tillämplig på frågor ”som underkastas lagreglerna om bolag, föreningar och andra juridiska personer, såsom frågor om deras upprättande genom registrering eller på annat sätt, deras rättskapacitet, interna organisation eller upplösning [...]” (se artikel 1 f).

Artikel 1 f i Rom I-förordningen innebär att juridiska personers rättskapacitet inte regleras av förordningen. Förordningen innehåller alltså ingen reglering av lagval beträffande juridiska personers rättskapacitet.

Enligt oskrivna svenska internationella privaträttsliga regler anses att frågor om juridiska personers rättskapacitet ska avgöras av bolagets personalstatut, dvs. den rättsordning enligt vilken rättspersonligheten uppstått. Det finns en diskussion om en juridisk persons personalstatut ska vara det land där den juridiska personer har registrerats eller det land där det har sitt säte, se Bogdan, Svensk internationell privaträtt, 8 uppl. 2014, s. 143 f. och 148 f. och även NJA 2008 s. 660.

Bolaget var både registrerat och hade sitt säte i England. Den slutsats som måste dras av detta är att engelsk rätt ska tillämpas på frågan om bolaget efter att det avregistrerats har rättskapacitet att svara i domstol när anspråk görs gällande mot bolaget.

Innebördens av engelsk rätt

Det hittills sagda leder till slutsatsen att frågan om bolaget kan uppträda som part i målet ska avgöras enligt engelsk rätt. Med ledning av den kunskap och den utredning om innebörden av engelsk rätt som domstolen har tillgänglig kan följande sägas.

Avregistrering av bolaget har skett enligt section 1003 i 2006 års Companies Act, s.k. voluntary striking off. Enligt denna bestämmelse kan ett bolag avregistreras på ansökan av dess ställföreträdare eller en majoritet av aktieägarna, om vissa förutsättningar är uppfyllda (se section 1003–1005). Frågan om avregistrering ska offentliggöras på visst sätt och avregistrering får inte ske förrän efter utgången av två månader från publiceringen. Ett beslut om avregistrering ska därefter publiceras och i och med den publiceringen är bolaget upplöst (dissolved), se section 1003 (5).

Efter att bolaget har blivit avfört ur registret tillfaller dess tillgångar "the Crown, or to the Duchy of Lancaster or to the Duke of Cornwall for the time being" (se section 1012).

Av den utredning som Arbetsdomstolen har tillgänglig framgår inte i övrigt vilken rättsverkan det har att bolaget avregistreras genom voluntary striking off. Det mest näraliggande synes dock vara att bolaget inte kan vara part i något rättsligt förfarande, se Lehrberg, I aktiebolagens skymningsland, 1990, s. 63. Av section 1029 i the Companies Act framgår dock att det är möjligt att ansöka hos domstol om återregistrering ("restoration to the register") av ett bolag som avregistrerats genom voluntary striking off. Denna möjlighet finns för bl.a. den som anser sig ha ett avtalsförhållande med bolaget eller rättsligt anspråk på bolaget, se section 1029 (2) e och f.

Enligt Arbetsdomstolens mening blir slutsatsen av det ovan anförda att ett bolag som avregistrerats genom voluntary striking off inte kan svara i domstol, men att den som anser sig ha ett krav mot det avregistrerade bolaget hos domstol kan ansöka om att bolaget åter ska registreras och att bolaget – sedan det åter registrerats – kan svara i domstol.

En ansökan om att bolaget åter ska registreras kan inte prövas av en svensk domstol (jfr artikel 24 Bryssel I-förordningen).

Ska M.P:s talan avisas?

Eftersom svensk domstol inte är behörig att pröva frågan om det finns förutsättningar att på nytt registrera bolaget bör, innan domstol tar ställning till om målet ska avvisas, M.P. beredas tillfälle att uppge om han önskar begära att bolaget åter ska registreras och i så fall få möjlighet att göra det.

Dessa frågor bör lämpligen handläggas av tingsrätten. Med beaktande härav ska tingsrättens slutliga beslut undanröjas, avseende såväl beslutet om avvisning som om rättegångskostnader, och målet återförvisas till tingsrätten för fortsatt handläggning.

Rättegångskostnader

Eftersom målet ska återförvisas till tingsrätten, ska rättegångskostnaderna i Arbetsdomstolen, enligt 18 kap. 15 § rättegångsbalken, prövas i samband med målet efter dess återupptagande.

Fråga om förhandsavgörande

Enligt Arbetsdomstolens mening framgår klart av artikel 1 f att Rom I-förordningen inte reglerar frågan om vilket lands lag som ska tillämpas på frågan om bolaget äger rättskapacitet. Den frågan regleras alltså i nationell rätt. Frågan rör alltså inte en tolkning av fördragen eller rättsakt som beslutats av unionens institutioner och det finns därför inte skäl för Arbetsdomstolen att begära förhandsavgörande från EU-domstolen (artikel 267 FEUF).

Arbetsdomstolens ställningstagande

1. Med undanröjande av tingsrättens beslut återförvisar Arbetsdomstolen målet till tingsrätten för fortsatt handläggning.
2. Rättegångskostnaderna i Arbetsdomstolen ska prövas i samband med målet efter dess återupptagande.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Jonas Malmberg, referent, och Pontus Bromander. Enhälligt.

Bilaga

Tingsrättens beslut (ledamot: Carina Wågnäs Blomkvist)

BAKGRUND

M.P. har ansökt om stämning mot Bygg & Hantverk Limited avseende, numera, skadestånd, lönefordran och fordran på semesterersättning samt ersättning för rättegångskostnader. Bygg & Hantverk Limited har bestritt käromålet. Bygg & Hantverk Limited har nu yrkat att M.P:s talan ska avvisas.

YRKANDEN M. M.

Bygg & Hantverk Limited har yrkat att talan ska avvisas. Bygg & Hantverk Limited har också yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

M.P. har bestritt att hans talan ska avvisas. Han har också bestritt yrkandet om ersättning för rättegångskostnader och inte heller vitsordat yrkat belopp som skäligt. M.P. har vidare hemställt att, om tingsrätten skulle finna att bolaget inte är upplöst enligt svensk rätt, tingsrätten omedelbart ombesörjer att bolaget delges talan enligt 50§ andra punkten delgivningslagen.

GRUND FÖR YRKANDET OM AVVISNING

Bygg & Hantverk Limited har som grund för avvisningsyrkandet uppgett i huvudsak följande. Bygg & Hantverk Limited är sedan den 30 oktober 2018 upplöst. Huvudregeln är att ett bolag som är upplöst saknar partsbehörighet. Något undantag till huvudregeln kan inte anses föreligga. Talan ska därför avvisas. Om talan tillåtes öppnas dörren för missbruk av det allmänna för att få ut ersättning från exempelvis lönegaranti, genom att stämma bolag som inte längre existerar. Om man tillåter käranden att driva målet mot ett avvecklade bolag utan att bolaget får möjlighet att freda sig mot talan, skulle detta strida mot rättssäkerheten som Högsta domstolen ger uttryck för i rättsfallet NJA 2001 s. 144. I och att med att bolaget måste kunna freda sig innebär det också att bolaget får partshabilitet i frågan om bolagets existens och i fråga om ombudskostnaderna. Om så inte vore fallet skulle det öppna dörrar för processer mot avvecklade bolag i fråga om rätt till ersättning, då bolaget inte skulle kunna bemöta kraven. Om man utgår från kärandens resonemang saknas O.J. behörighet att ta emot delgivning för bolagets räkning. Om bolaget hade varit aktivt skulle talan dessutom väckts i den konventionsstat som bolaget är beläget i. Det följer av Luganokonventionen eftersom arbetstvist inte uppräknad som grund att talan får väckas i en annan konventionsstat.

M.P:S GRUND FÖR BESTRIDANDET

M.P. har som grund för sin inställning i huvudsak uppgett följande. Tingsrätten är behörig domstol och svensk rätt ska tillämpas. Bolaget har dessutom gått i svaromål utan att göra någon behörighetsinvändning, varför invändningen är för sent framställd. R.J.L. är inte behörig att som ombud företräda bolaget. Omständigheten att företaget är upplöst i Storbritannien

innebär inte att bolaget ska anses upplöst enligt svensk rätt. Bolaget kan vara part i rättegång. Även om bolaget enligt svensk rätt skulle anses vara upplöst har bolaget ändå rättskapacitet och partshabilitet och kan vara part i rättegång enligt svensk rätt. Det förlägger ett antal undantag från den av motparten åberopade huvudregeln. I Sverige finns ingen möjlighet att ”göra sig av med” ett bolag/en verksamhet genom ett sådant ”förenklat” administrativt förfarande som är för handen i detta mål. De i praxis fastställda undantagen från huvudregeln har motiverats av rättssäkerhetsskäl. Mot denna bakgrund är det sannolikt att, om en tvist får fortgå genom undantag från huvudregeln, bolagets tidigare styrelse får anses vara behöriga ställföreträdare. Vid sådant förhållande har bolaget delgivits stämning och också inställt sig till muntlig förberedelse i tingsrätten. Det föreligger speciella skäl för att M.P:s talan prövas eftersom han endast genom en dom kan få en klar och förfallen fordran på bolaget och därigenom, via ett insolvensförfarande, få möjlighet att få sin fordran på lön m.m. ersatt ur lönegarantin. Rättssäkerhetsskäl talar starkt för att tillerkänna bolaget partshabilitet och rättskapacitet. M.P. hänvisar också till rättsfallet från Högsta domstolen NJA 1999 s. 237. Såvitt avser M.P:s möjligheter att via ett insolvensförfarande få sin fordran ersatt ur lönegarantin kan följande tilläggas. Konkursförvaltaren gör en rättslig prövning av fordringen innan konkursförvaltaren fattar beslut om lönegaranti. Har fordran prövats i sak av domstol godtar konkursförvaltaren regelmässigt domen. Om fordran inte prövats i sak i domstol, såsom är fallet då en tredskodom meddelas eller talan avseende fordran inte väckts i domstol, gör konkursförvaltaren en mer genomgripande rättslig prövning av anspråken på lönegaranti.

Med hänvisning till att den fullmakt som O.J. utfärdat till B.H. inte varit giltig eftersom O.J. i sådant fall vid tidpunkten för utfärdandet inte varit behörig att företräda bolaget. Bolaget har således varken inkommit med svaromål eller inställt sig till den muntliga förberedelsen.

Om tingsrätten skulle finna att bolaget är upplöst enligt svensk rätt samt att bolaget saknar rättskapacitet och partshabilitet finns ingen som kan tillerkännas rättegångskostnader.

UTREDNINGEN

Bygg & Hantverk Limited har till stöd för sitt avvisningsyrkande åberopat handlingar från Companies House utvisande att Bygg & Hantverk Limited upplöstes den 30 oktober 2018.

SKÄL FÖR BESLUTET

Av utdrag från Companies House framgår att Bygg & Hantverk Limited upplöstes den 30 oktober 2018. Sedan Companies House är Storbritanniens motsvarighet till Bolagsverket i Sverige finner tingsrätten att det står klart att Bygg & Hantverk Limited är upplöst. Som huvudregel gäller att ett upplöst bolag saknar partsbehörighet. Även om det i praxis har fastslagits undantag från huvudregeln finner tingsrätten att det i förevarande mål inte har framkommit någon omständighet som medför att undantag från huvudregeln ska göras. Kärandens hänvisning till speciella skäl för

undantag från huvudregeln enligt Högsta domstolen i rättsfallet NJA 1999 s. 237 som avser förhållandena för aktiebolag, föranleder ingen annan bedömning.

Eftersom M.P:s talan avvisas ska han, jämlikt 18 kap 5 § rättegångsbalken, anses som tappande part och ska då ersätta motparten dennes rättegångskostnad. Att Bygg & Hantverk Limited upplösts föranleder ingen annan bedömning. Yrkad ersättning bedöms som skälig, varför M.P. ska ersätta Bygg & Hantverk Limited för dess rättegångskostnader. På beloppet utgår ränta enligt lag.

SLUTLIGA BESLUT

1. Tingsrätten avvisar M.P:s talan.
2. M.P:s ka ersätta Bygg & Hantverk Limited för dess rättegångskostnader med 18 750 kr, varav 15 000 kr avser arbete och
- 3 750 kr avser mervärdesskatt, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.